

Phibalapteryx polygrammata Bkh. (vroeger plaatselijk talrijk, doch in de laatste 15 of 20 jaren niet meer gezien).

Hierbij komen uit den „Nachtrag” nog 6 soorten :

Pachnobia leucographa Hb. (één ♀),

Hadena gemmea Tr. (één ex.).

Cucullia gnaphalii Hb. (één ex.),

Crocallis tusciara Bkh. (één ex.),

Hybernina bajaria Schiff. (één ex.),

Nola cristatula Hb. (meermalen op licht „im Krefelder Stahlwerk”).

In het geheel zijn er dus onder de 596 soorten der beide lijsten slechts 13, die tot heden nog niet op Nederlandschen bodem zijn gevonden.

Interessant is, dat vele soorten, welke bij ons voor zeldzaam doorgaan, in het onderhavige Duitsche gebied meermalen zijn waargenomen. Om slechts enkele te noemen, vermeld ik hier : *Chloantha polyodon* Cl., *Meliana flammea* Curt., *Leucania l-album* L. en *conigera* F., *Mesogona oxalina* Hb. ; van spanners : *Acidalia marginepunctata* Göze, *Cheimatobia boreata* Hb., *Larentia galiata* Hb. en *tristata* L. En verder lezen we met belangstelling, dat vlak aan de Nederlandsche grens, bij Elmpt, op „smeer” in het najaar eenige of verscheiden exx. zijn gevangen van *Aporophyla nigra* Hw., *Anchoscelis lunosa* Hw. en *Xanthia gilvago* Esp.

Het kan dus geen kwaad, als wij dezen zomer onze oogen goed den kost geven in Midden-Limburg. Heel misschien vinden we dan één der genoemde soorten als rups of vlinder ; waarschijnlijker is, dat we, scherp speurende, iets anders vinden dan hetgeen we zoeken, maar wat evenmin valt te versmaden.

Twello, Maart 1937.

H. COLDEWEY.

Over eene vlucht van *Lipoptema cervi* L.

Tijdens de excursie naar Rossitten, Ost-Preussen, in October 1936 onder leiding van Prof. Dr. L. F. de Beaufort, namen wij eene vlucht van *Lipoptema cervi* L. waar. Vermoedelijk behooren de door ons gevangen dieren tot de var. *alcis* Schnabl, die veel grooter en donkerder is dan de West-europeesche exemplaren. Speiser vermeldt haar in „Ergänzungen zu Czwalina's : Neuem Verzeichnis der Fliegen Ost- und Westpreussens” met als gastheer : eland en ree.

Lipoptema cervi behoort tot de pupipare Diptera ; zij legt dus geene eieren, maar brengt eene volwassen larve voort, die direct in een puparium verandert. Allerlei Cervidae fungeeren als gastheer ; bovendien bezit het Museum te Amsterdam exemplaren, op den moefflon gevangen, die ik, al zijn ze zeer klein, ook tot deze soort meen te moeten rekenen.

De *Lipoptema*'s verschijnen in het najaar als gevleugelde

imagines; zoodra zij een gastheer vinden, werpen zij hunne vleugels af. Zij blijven dan op den door hen gekozen gastheer; wellicht kunnen zij bij direct contact van gastheer veranderen op de wijze als andere ongevleugelde parasieten dit doen.

De gevangen exemplaren werden terstond in azijnaether gedood. Slechts enkele ♀♀ hebben de vleugels in den doodstrijd afgeworpen. De ♀♀ laten, als zij niet onmiddellijk gedood worden, vrij spoedig de vleugels vallen. Vele oudere auteurs, die deze dieren vingen, berichten dan ook, dat alle ♀♀ de vleugels afgeworpen hadden.

De derde October was een mooie, zonnige dag met weinig wind. Op winderige dagen schijnen ze niet te vliegen, want op de overige dagen van ons verblijf te Rossitten werd slechts één exemplaar gevangen. Wij hadden vroeg in den middag een tijd lang achter een eland aan geloopt, die door den heer Strijbos gefilmd werd. De bosschen, waarin de elanden zich op de Kurische Nehrung bij voorkeur ophouden, bestaan uit elzen en berken met een ondergroei van voornamelijk frambozen en bevinden zich in vochtige duinvalleien.

Reeds tijdens de filmjacht op den eland, maar vooral er na, toen wij weer aandacht voor andere dingen dan alleen Alces hadden, werden wij hevig geplaagd door *Lipoptema*. De diertjes komen meest van achteren aanvliegen, zetten zich dan in den nek en achter de ooren neer en beginnen onmiddellijk te steken. De steek is pijnlijk, doch de pijn verdooft snel en er ontstaat weinig zwelling. Er vlogen wel 10 exemplaren tegelijk om ons heen, die, zoodra zij neerstreken, gevangen werden. Toen we op de hoogere plaatsen de Pinusaanplantingen bereikten, waren zij verdwenen.

De vlucht dezer soort schijnt weinig waargenomen te zijn; althans in de literatuur kon ik er zeer weinig over vinden.

In 1877 beschrijft J. P. E. Frdr. Stein in Deutsch. Ent. Zeit. XXI, pag. 297—298 de levenswijze en eene vlucht van deze soort.

E. Meyrick vermeldt eene vlucht dezer dieren, waargenomen in eind November (Ent. Month. Mag. 2nd ser. Vol. XIII, 1902, pag. 68). Hij vermeldt het neerstrijken op den mensch: "sometimes settling on human beings".

In „La Feuille des jeunes naturalistes” 34me Année, 1913, pag. 131 bericht Dr. J. Villeneuve over twee gevallen van vliegende *Lipoptema cervi* L., waargenomen door M. Estiot. Van een van deze gevallen is bekend, dat het in November was.

Ook Brumpt vermeldt het steken van Homo door *Lipoptema* (Précis de Parasitologie, Paris 1936).

In de collectie de Meijere bevinden zich twee inlandsche gevleugelde exemplaren. Het lijkt mij niet uitgesloten, dat te eeniger tijd ook hier eens eene vlucht dezer dieren zal worden waargenomen.

Amsterdam, 12-2-1937.

G. KRUSEMAN Jr.